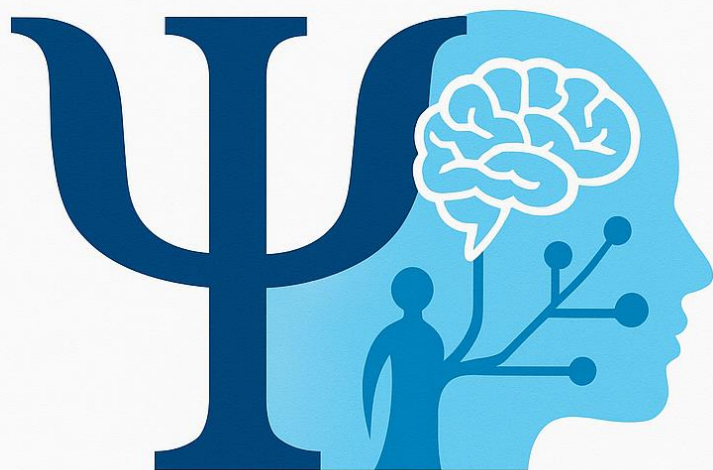

2024

Положення про кваліфікаційну роботу
здобувачів спеціальності 053 Психологія

ХДАК, ФКСК

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Декан факультету культурології
та соціальних комунікацій

Харківської державної
академії культури

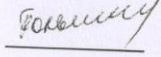
Наталя КОРЖИК

ПОЛОЖЕННЯ

**кафедри психології, педагогіки та філології
про кваліфікаційну роботу
здобувачів спеціальності 053 Психологія**

Харків, 2024

Положення затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології
Протокол № 1 від 23 серпня 2024 р.

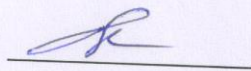
Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології
доктор психологічних наук, професор Анастасія БОЛЬШАКОВА

Положення погоджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

Голова ради факультету КСК,

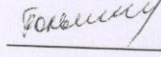
к.соц.комунікац., доцент

Наталя КОРЖИК

Зміни до Положення затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології

Протокол № 4 від 11 листопада 2024 р.

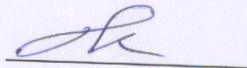
Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології
доктор психологічних наук, професор Анастасія БОЛЬШАКОВА

Зміни до Положення затверджено на засіданні ради факультету КСК

Протокол № 4 від 21 листопада 2024 р.

Голова ради факультету КСК,

к.соц.комунікац., доцент

Наталя КОРЖИК

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	4
3. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	11
4. ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	19
5. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	20

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Згідно Стандарту вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем освіти за спеціальністю 053 Психологія, який затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 565 від 24.04.19) та Стандарту вищої освіти за другим (магістерським) рівнем освіти за спеціальністю 053 Психологія, який затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 564 від 24.04.19), публічний захист кваліфікаційної роботи є формою атестації здобувачів спеціальності «Психологія» ОПП «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та ОПП «Кризова психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

1.2. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання, формування яких забезпечує виконання кваліфікаційної роботи, зазначено в ОПП «Психологія» та ОПП «Кризова психологія».

1.3. Місце виконання кваліфікаційної роботи та обсяг навантаження здобувачів першого та другого освітнього рівня визначаються відповідними ОПП та навчальними планами.

1.4. Кваліфікаційна робота здобувачів першого та другого освітнього рівня передбачає самостійне розв'язання складної задачі або комплексної проблеми у сфері психології, що супроводжується проведенням досліджень та/або застосуванням інноваційних підходів та характеризується невизначеністю умов і вимог.

1.5. Вимоги до виконання та оформлення кваліфікаційної роботи здобувачів першого та другого освітнього рівня затверджуються на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології й оформлюються у силабусі кваліфікаційної роботи.

1.6. У кваліфікаційній роботі здобувачів першого та другого освітнього рівня не може бути академічного плагіату, неправомірного використання штучного інтелекту, фабрикації та фальсифікації.

1.7. Кваліфікаційні роботи здобувачів першого та другого освітнього рівня мають бути розміщені у репозитарії ХДАК.

2. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна мати такі обов'язкові елементи у визначеній послідовності:

2.1.1. Титульний аркуш.

2.1.2. Зміст.

2.1.3. Список скорочень (за необхідністю).

2.1.4. Вступ.

2.1.5. Основний текст – робота має складатися з розділів, поділених на підрозділи.

2.1.6. Висновки.

2.1.7. Список використаних джерел.

2.1.8. Додатки (розроблена психокорекційна програма та інші, за необхідністю).

2.2. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Усі розділи кваліфікаційної роботи мають бути викладені в строгій логічній послідовності і бути взаємопов'язаними.

Зміст роботи може бути ілюстрований схемами, таблицями, діаграмами, графіками, малюнками і так далі. Графічному змісту матеріалу за текстом необхідно давати пояснення.

У кваліфікаційній роботі використовуються цитати, статистичні матеріали. При цьому необхідно робити посилання (виноски) на джерела вказаних матеріалів.

У тексті не повинно бути скорочень слів, за винятком загальноприйнятих.

Кваліфікаційна робота виконується на папері стандартного формату А4 на одній стороні листа, які зшиваються в теці-швидкозшивачі або переплітаються.

Об'єм кваліфікаційної роботи - 30 сторінок комп'ютерного набору (основного тексту).

Шрифт - Times New Roman, 14 кегль; інтервал - 1,5; вирівнювання – по ширині, інтервал поміж абзацами – 0.

Поля: верхнє і нижнє - 2 см, ліве - 3 см, праве - 1,5 см

У кваліфікаційній роботі використовується суцільна нумерація сторінок. Другою сторінкою є зміст роботи. На титульному аркуші номер сторінки не проставляється.

Вступ, кожний розділ, висновки, а також список використаних джерел розпочинаються з нової сторінки. Підрозділи у рамках одного розділу починаються на тій же сторінці, що і закінчився попередній, через пропуск.

Назва розділу набирається заголовними буквами і вирівнюється по центру, крапка не ставиться. Назва підрозділу набирається рядковими буквами і вирівнюється по ширині, крапка не ставиться.

2.3. Вимоги до титульного аркушу

Титульний аркуш є першою сторінкою кваліфікаційної роботи, на якій міститься інформація про тему кваліфікаційної роботи, її виконавця, наукового керівника, заклад вищої освіти, факультет та кафедру, де навчається студент.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

НАЗВА РОБОТИ

Кваліфікаційна робота

Освітня програма	Психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Виконав(ла) здобувач (ка)
_____ курсу _____ групи
Прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Науковий керівник
(науковий ступінь, вчене звання)
(Прізвище, ініціали) _____

(підпис)

роботу захищено « » 2024 р.

Оцінка: _____

(Прізвище, ініціали) _____

(підпис)

Харків, 2024

2.4. Вимоги до оформлення змісту

Зміст містить найменування і номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів (параграфів). У тому числі, вступу, розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків.

Рекомендується таке оформлення:

ЗМІСТ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	5
1.1. Назва першого підрозділу.....	5
1.2. Назва другого підрозділу.....	10
Висновки до першого розділу	15
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	16
2.1. Організація дослідження.....	16
2.2. Назва другого підрозділу (у цьому підрозділі мають бути результати)	18
2.3. Назва третього підрозділу (у цьому підрозділі мають бути результати)	22
Висновки до другого розділу.....	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ (розроблена програма + інші додатки, якщо є)	34

2.5. Вступ до кваліфікаційної роботи

Вступ має містити оцінку сучасного стану вирішуваної науково-практичної проблеми, основу і початкові дані для розробки теми. Він також містить коротке ознайомлення з основним змістом роботи і стисло характеристику самого дослідження.

Вступ розпочинається з обґрунтування актуальності дослідження. *Актуальність дослідження* визначається:

- важливістю теми роботи для розробки якої-небудь теоретичної проблеми або рішення практичних завдань;
- обґрунтуванням необхідності її вивчення на підставі короткої характеристики стану області досліджень (виведення, що вже зроблене в науці в цьому напрямі, що залишилося нерозкритим), що цікавить.

Обґрунтування актуальності теми дослідження триває формулюванням проблеми у формі явного протиріччя між потребами науки і практики і недоліком наявних знань.

«*Проблема* – це питання, що об'єктивно виникає в ході розвитку пізнання, або комплекс питань, рішення яких представляє істотний практичний і теоретичний інтерес» (Філософський енциклопедичний словник). Ставлячи проблему, дослідник відповідає на питання: «Що потрібно вивчити з того, що раніше не було вивчене?». Проблема виступає як констатація недостатності досягнутого до цього моменту рівня знань – пропуску, області невідомого в сучасному психологічному знанні по цій темі.

Проблема повинна знайти відображення в назві теми дослідження.

Услід за проблемою дослідження визначаються його об'єкт і предмет.

Об'єкт дослідження - процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет – міститься у межах об'єкту і є конкретизацією проблемної області, досліджуваної в роботі.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме – в об'єкті виділяється його частина, яка є предметом дослідження, саме на нього спрямована основна увага.

У вступі також може бути сформульована гіпотеза дослідження (не обов'язково).

Гіпотеза – це наукове припущення, попереднє пояснення якому-небудь факту або явищу. Гіпотеза вимагає доказу. Гіпотеза обґрунтовується в ході теоретичного аналізу і формулює в лаконічній формі передбачувані результати дослідження.

На основі сформульованої проблеми, визначення об'єкту і предмета дослідження встановлюється мета дослідження.

Мета – це уявлення про результат, про те, що має бути досягнуто в ході дослідження. В якості мети дослідження в кваліфікаційній роботі необхідно сформулювати в самому узагальненому стислому виді той науковий результат, який має бути отриманий у результаті дослідження.

За формулюванням мети йде визначення *завдань* дослідження, які є описом етапів (проміжних результатів) її досягнення.

У розділі *методологічні основи і методи* дослідження наводяться назви теорій і концепцій, покладених в основу дослідження, і вживані методи (мінімум 3 психодіагностичних методики). Також зазвичай вказується спосіб обробки результатів (математичним методом) і його призначення (виявити кореляцію, виділити розбіжності і тому подібне).

Характеристика вибірки – кількість учасників, їх вік, стать, освіта та ін. значимі для дослідження характеристики. Установа, на базі якої проводилося дослідження.

Бажаним також являється визначення *новизни дослідження*, яка визначається відсутністю аналогічних досліджень, новизною теми, методичного рішення, оригінальністю постановки завдання, мети, гіпотези.

2.6. Основна частина кваліфікаційної роботи

Основна частина кваліфікаційної роботи зазвичай складається з одного теоретичного і одного експериментального (практичного) розділів, при цьому кожен розділ – з двох-трьох підрозділів і висновків по розділу. Формулювання розділів і підрозділів має бути чітким, коротким і в послідовній формі розкривати зміст кваліфікаційної роботи. Недопустимі однакові формулювання до назви кваліфікаційної в цілому і окремих розділів або підрозділів.

Перший розділ є аналітичним (теоретичний) оглядом з проблеми, що розглядається в кваліфікаційній роботі. На основі вивчення літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів розглядається суть досліджуваної проблеми, аналізуються різні підходи їх рішення, дається їх критичний аналіз, викладається власна позиція. У цьому розділі викладаються теоретичні основи і коротка історія питання, що вивчається; виявляються невирішені, слабо вивчені проблеми або проблеми, що вимагають рішення.

Обґрунтовується наявність протиріччя або пропуску в існуючому психологічному знанні в якій-небудь теоретичній або практичній області і закінчується постановкою проблеми, на основі якої в другому, практичному розділі, формулюється мета експериментального дослідження.

Перший розділ закінчується висновками – проблематизацією обраної області дослідження, тобто відбувається постановка (формулювання) якої-небудь невирішеної проблеми, що виділяється на основі усього попереднього аналізу існуючих літературних джерел.

Другий розділ присвячений емпіричній частині дослідження. У ньому описується об'єкт, предмет, мета, гіпотеза і методика дослідження, представляються, аналізуються і обговорюються результати, у кінці робляться висновки за результатами дослідження. Ця глава показує уміння студента планувати і проводити експериментальне дослідження.

У підрозділі «*Організація дослідження*» описують:

- вибірку випробовуваних (стать, вік, соціально-демографічні характеристики), місце дослідження;
- методика дослідження, яка може включати описи методу дослідження, тип і схему експерименту, характеристику конкретних психодіагностичних методик.

У підрозділах, присвячених аналізу і обговоренню отриманих даних у формі, зручній для швидкого і досить детального ознайомлення, наводяться результати дослідження. У роботі мають бути наведені результати математико-статистичного аналізу отриманих даних. **Описової статистики за використаними методиками недостатньо** для формулювання обґрунтованих висновків.

Результати оформляються в таблицях і представляються іншим способом. Далі дається усебічний і об'єктивний аналіз і інтерпретація отриманих результатів, на підставі приведених таблиць, графіків, малюнків, математичних розрахунків. Вони повинні демонструвати достовірність отриманих в ході дослідження або експерименту даних.

Таблиці і ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) необхідно представляти в кваліфікаційній безпосередньо після тексту, де вони згадані уперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, представлених в додатках) в межах розділу. У правому верхньому кутку над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» з вказівкою її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі кваліфікаційної тільки одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Примітки до тексту і таблиць, в яких приводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному листі декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1....

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять точку.

Ілюстрації (діаграми, малюнки, графіки) позначають словом «Рис.», і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, представлених в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий малюнок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі кваліфікаційної представлена одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами.

Другий розділ також має закінчуватися короткими *висновками* з конкретними даними про отримані результати дослідження.

2.7. Висновки до кваліфікаційної роботи

У «Висновках» у стислій формі викладаються основний зміст і результати проведеного дослідження, перераховуються висновки, обґрунтовані і сформульовані при обговоренні результатів, дається оцінка отриманим результатам. Об'єм висновків не повинен перевищувати 1,5-2 сторінки.

2.8. Додатки

Обов'язковим додатком до кваліфікаційної роботи є опис практичної програми (тренінгової, корекційної, розвивальної, профілактичної, тощо), розробленої за результатами дослідження.

Опис програми має включати: мету та завдання програми, сценарій – зміст запропонованих інтервенцій (вправ, завдань, тощо).

Вимоги до змісту програми:

- обсяг 7 – 10 сторінок;
- відповідність меті та завданням, зумовленість отриманим результатам дослідження;
- використання засобів культури та мистецтва (наприклад арттерапевтичних методик) при розробці змісту практичної програми.

У додатках також можна наводити матеріали, які не увійшли до основної частини, але можуть доповнити (проілюструвати) окремі висновки на положення роботи. Це можуть бути таблиці, рисунки, діаграми та ін., які за розміром не можуть бути розміщені в основному тексті, тексти розроблених автором кваліфікаційної роботи анкет, опитувальників, схем спостереження та ін. Не слід наводити у додатках тексти опублікованих стандартизованих психодіагностичних методик.

3. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна мати такі обов'язкові елементи у визначеній послідовності:

- 3.1.1. Титульний аркуш.
- 3.1.2. Зміст.
- 3.1.3. Список скорочень (за необхідністю).
- 3.1.4. Вступ.
- 3.1.5. Основний текст – робота має складатися з 3 розділів, поділених на підрозділи.
- 3.1.6. Висновки.
- 3.1.7. Список використаних джерел.

3.1.8. Додатки (за необхідністю).

3.2. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Усі розділи кваліфікаційної роботи мають бути викладені в строгій логічній послідовності і бути взаємопов'язаними.

Зміст роботи може бути ілюстрований схемами, таблицями, діаграмами, графіками, малюнками і так далі. Графічному змісту матеріалу за текстом необхідно давати пояснення.

У кваліфікаційній роботі використовуються цитати, статистичні матеріали. При цьому необхідно робити посилання (виноски) на джерела вказаних матеріалів.

У тексті не повинно бути скорочень слів, за винятком загальноприйнятих.

Кваліфікаційна робота виконується на папері стандартного формату А4 на одній стороні листа, які зшиваються в теці-швидкозшивачі або переплітаються.

Об'єм кваліфікаційної роботи – 60 сторінок комп'ютерного набору (основного тексту).

Шрифт - Times New Roman, 14 кегль; інтервал - 1,5; вирівнювання – по ширині, інтервал поміж абзацами – 0.

Поля: верхнє і нижнє - 2 см, ліве - 3 см, праве - 1,5 см

У кваліфікаційній роботі використовується суцільна нумерація сторінок. Другою сторінкою є зміст роботи. На титульному аркуші номер сторінки не проставляється.

Вступ, кожний розділ, висновки, а також список використаних джерел розпочинаються з нової сторінки. Підрозділи у рамках одного розділу починаються на тій же сторінці, що і закінчився попередній, через пропуск.

Назва розділу набирається заголовними буквами і вирівнюється по центру, крапка не ставиться. Назва підрозділу набирається рядковими буквами і вирівнюється по ширині, крапка не ставиться.

3.3. Вимоги до титульного аркушу

Титульний аркуш є першою сторінкою кваліфікаційної роботи, на якій міститься інформація про тему кваліфікаційної роботи, її виконавця, наукового керівника, заклад вищої освіти, факультет та кафедру, де навчається студент.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

НАЗВА РОБОТИ

Кваліфікаційна робота

Освітня програма	Кризова психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки,
Рівень вищої освіти	другий (магістрський)

Виконав(ла) здобувач (ка)
_____ курсу _____ групи
Прізвище, ім'я, по батькові

(підпис)

Науковий керівник
(науковий ступінь, вчене звання)
(Прізвище, ініціали) _____

(підпис)

роботу захищено « » 2024 р.

Оцінка: _____

(Прізвище, ініціали) _____

(підпис)

Харків, 2024

3.4. Вимоги до оформлення змісту

Зміст містить найменування і номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів (параграфів). У тому числі, вступу, розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури, додатків.

Рекомендується таке оформлення:

ЗМІСТ	
ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	5
1.1. Назва першого підрозділу.....	5
1.2. Назва другого підрозділу.....	10
Висновки до першого розділу	15
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	16
2.1. Організація дослідження.....	16
2.2. Назва другого підрозділу (у цьому підрозділі мають бути результати)	18
2.3. Назва третього підрозділу (у цьому підрозділі мають бути результати)	22
Висновки до другого розділу.....	26
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ (розроблена програма + інші додатки, якщо є)	34

3.5. Вступ до кваліфікаційної роботи

Вступ має містити оцінку сучасного стану вирішуваної науково-практичної проблеми, основу і початкові дані для розробки теми. Він також містить коротке ознайомлення з основним змістом роботи і стисло характеристику самого дослідження.

Вступ розпочинається з обґрунтування актуальності дослідження. *Актуальність дослідження* визначається:

- важливістю теми роботи для розробки якої-небудь теоретичної проблеми або рішення практичних завдань;
- обґрунтуванням необхідності її вивчення на підставі короткої характеристики стану області досліджень (виведення, що вже зроблене в науці в цьому напрямі, що залишилося нерозкритим), що цікавить.

Обґрунтування актуальності теми дослідження триває формулюванням проблеми у формі явного протиріччя між потребами науки і практики і недоліком наявних знань.

«Проблема – це питання, що об'єктивно виникає в ході розвитку пізнання, або комплекс питань, рішення яких представляє істотний практичний і теоретичний інтерес» (Філософський енциклопедичний словник). Ставлячи проблему, дослідник відповідає на питання: «Що потрібно вивчити з того, що раніше не було вивчене?». Проблема виступає як констатація недостатності досягнутого до цього моменту рівня знань - пропуску, області невідомого в сучасному психологічному знанні по цій темі.

Проблема повинна знайти відображення в назві теми дослідження.

Услід за проблемою дослідження визначаються його об'єкт і предмет.

Об'єкт дослідження – процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет – міститься у межах об'єкту і є конкретизацією проблемної області, досліджуваної в роботі.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме – в об'єкті виділяється його частина, яка є предметом дослідження, саме на нього спрямована основна увага.

У вступі також може бути сформульована гіпотеза дослідження (не є обов'язковим елементом).

Гіпотеза – це наукове припущення, попереднє пояснення якому-небудь факту або явищу. Гіпотеза вимагає доказу. Гіпотеза обґрунтовується в ході теоретичного аналізу і формулює в лаконічній формі передбачувані результати дослідження.

На основі сформульованої проблеми, визначення об'єкту і предмета дослідження встановлюється мета дослідження.

Мета – уявлення про результат, про те, що має бути досягнуто в ході дослідження. В якості мети дослідження в кваліфікаційній роботі необхідно сформулювати в самому узагальненому стислому виді той науковий результат, який має бути отриманий у результаті дослідження.

За формулюванням мети йде визначення *завдань* дослідження, які є описом етапів (проміжних результатів) її досягнення.

У розділі *методологічні основи і методи* дослідження наводяться назви теорій і концепцій, покладених в основу дослідження, і вживані методи (мінімум 3 психодіагностичні методики). Також вказується спосіб обробки результатів (метод математичної статистики) і його призначення (виявити кореляцію, оцінити значущість розбіжностей і тому подібне).

Характеристика вибірки – кількість учасників (мінімальна кількість досліджуваних – 30 осіб в одній групі), їх вік, стать, освіта та ін. значимі для дослідження характеристики. Установа, на базі якої проводилося дослідження.

Важливим також являється визначення *новизни дослідження*, яка визначається відсутністю аналогічних досліджень, новизною теми, методичного рішення, оригінальністю постановки завдання, мети, гіпотези.

Обсяг вступу – 2 сторінки.

3.6. Основна частина кваліфікаційної роботи

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з одного теоретичного, одного емпіричного (результати власного дослідження) та одного практичного (розроблена психокорекційна програма) розділів, при цьому кожен розділ – з двох-трьох підрозділів і висновків по розділу. Формулювання розділів і підрозділів має бути чітким, коротким і в послідовній формі розкривати зміст кваліфікаційної роботи. Недопустимі однакові формулювання назви кваліфікаційною в цілому і окремих розділів або підрозділів.

Перший розділ є аналітичним (теоретичний) оглядом з проблеми, що розглядається в кваліфікаційній роботі. На основі вивчення літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів розглядається суть досліджуваної проблеми, аналізуються різні підходи їх рішення, дається їх критичний аналіз, викладається власна позиція. У цьому розділі викладаються теоретичні основи і коротка історія питання, що вивчається; виявляються невирішені, слабо вивчені проблеми або проблеми, що вимагають рішення.

Обґрунтовується наявність протиріччя або пропуску в існуючому психологічному знанні в якій-небудь теоретичній або практичній області і закінчується постановкою проблеми, на основі якої в другому, практичному розділі, формулюється мета експериментального дослідження.

Перший розділ закінчується висновками – проблематизацією обраної області дослідження, тобто відбувається постановка (формулювання) якої-небудь невирішеної проблеми, що виділяється на основі усього попереднього аналізу існуючих літературних джерел.

Обсяг 1 розділу – 20 сторінок.

Другий розділ присвячений емпіричній частині дослідження. У ньому описується об'єкт, предмет, мета, гіпотеза і методика дослідження, представляються, аналізуються і обговорюються результати, у кінці робляться

висновки за результатами дослідження. Цей розділ показує уміння здобувача планувати і проводити емпіричне дослідження.

Обов'язковою умовою проведення емпіричного дослідження є використання стандартизованих, науково обґрунтованих методів збирання первинних даних (мінімум 3 психодіагностичні методики) та використання методів математико-статистичної обробки даних (обмеження описовою статистикою – зазначенням середніх арифметичних, розподілу досліджуваних – є недостатнім).

У підрозділі «*Організація дослідження*» описують:

- вибірку випробовуваних (стать, вік, соціально-демографічні характеристики), місце дослідження;
- методику дослідження, яка може включати описи методу дослідження, тип і схему експерименту, характеристику конкретних психодіагностичних методик та методів математичної статистики.

У підрозділах, присвячених аналізу і обговоренню отриманих даних у формі, зручній для швидкого і змістовного ознайомлення, наводяться результати дослідження. Результати оформляються в таблицях і представляються іншим способом. Далі дається усебічний і об'єктивний аналіз і інтерпретація отриманих результатів, на підставі приведених таблиць, графіків, малюнків, математичних розрахунків. Вони повинні демонструвати достовірність отриманих в ході дослідження або експерименту даних.

У роботі мають бути наведені результати математико-статистичного аналізу отриманих даних. **Описової статистики за використаними методиками недостатньо** для формулювання обґрунтованих висновків.

Первинних даних (результатів діагностики) за використаними методиками не має бути в основному тексті, щоб штучно не збільшувати його обсяг. За умови принципової необхідності цих даних для розуміння результатів дослідження, вони можуть бути наведені у додатках.

Таблиці і ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) необхідно представляти в кваліфікаційній безпосередньо після тексту, де вони згадані уперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, представлених в додатках) в межах розділу. У правому верхньому кутку над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» з вказівкою її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі кваліфікаційної тільки одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Примітки до тексту і таблиць, в яких приводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному листі декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
- 2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять точку.

Ілюстрації (діаграми, малюнки, графіки) позначають словом «Рис», і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, представлених в додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис 1.2 (другий малюнок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі кваліфікаційною представлена одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами.

Другий розділ також має закінчуватися короткими висновками з конкретними даними про отримані результати дослідження.

Обсяг розділу – 30 сторінок.

Третій розділ є практико орієнтованим та має містити розробку практичної програми (психокорекційної, профілактичної, тренінгової, розвивальної...), створеної за результатами дослідження.

Опис програми має включати: мету та завдання програми, сценарій – зміст запропонованих інтервенцій (вправ, завдань, тощо).

Вимоги до змісту програми:

- відповідність меті та завданням дослідження;
- зумовленість змісту отриманими результатами дослідження;
- використання засобів культури та мистецтва (наприклад арт-терапевтичних методик) при розробці змісту практичної програми.

Обсяг розділу – 10 сторінок.

3.7. Висновки до кваліфікаційної роботи

У «Висновках» у стислій формі викладаються основний зміст і результати проведеного дослідження, перераховуються висновки, обґрунтовані і сформульовані при обговоренні результатів, дається оцінка отриманим результатам.

Зміст висновків має відображати ступень досягнення мети та вирішення задач курсової роботи.

Об'єм висновків не має перевищувати півтора-двох сторінок.

3.8. Додатки

У додатках можна наводити матеріали, які не увійшли до основної частини, але можуть доповнити (проілюструвати) окремі висновки на положення роботи. Це можуть бути таблиці, рисунки, діаграми та ін., які за розміром не можуть бути розміщені в основному тексті, тексти розроблених автором кваліфікаційної роботи анкет, опитувальників, схем спостереження та ін. Не варто наводити у додатках тексти відомих, опублікованих стандартизованих психодіагностичних методик.

4. ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

4.1. Список використаних джерел є переліком використаної в процесі підготовки кваліфікаційної роботи літератури (25-30 джерел). Цей список відбиває обізнаність здобувача в наявній літературі по темі. Список використаної літератури складається в алфавітному порядку по прізвищах авторів (спочатку література українською мовою, потім іноземна). У список не включаються ті джерела, на які немає посилань в тексті, і які не були використані. У бібліографічний список не бажано включати підручники.

4.2. Забороняється цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території росії та білорусі. Неприпустимим є переклад бібліографічного опису російськомовного джерела українською мовою задля його представлення у списку літератури.

4.3. Цитати наводять у лапках з обов'язковим приведенням посилання. Посилання оформляються таким чином:

[3, с. 26], де 3 – номер джерела в списку літератури, 26 – номер сторінки, на якій розміщений процитований текст (якщо є пряме (дослівне) цитування).

[3], де 3 – номер джерела в списку літератури (якщо нема дослівного цитування).

Бібліографічний список має бути складений відповідно до певних вимог (приклади наведено).

4.4. Приклади оформлення бібліографічних записів (!!! Курсив та інші деталі оформлення у прикладах бібліографічних описів – елемент оформлення, який несе інформативне бібліографічне навантаження).

КНИГИ, ОДНОТОМНІ ВИДАННЯ

Москаленко В. Психологія соціального впливу. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 448 с.

Стаття

Щербакова О.О. Типологія академічних здібностей учнів основної школи з різною успішністю у навчанні. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Психологія»*. 2019. № 61. С. 111–124.

Розділ, глава книги

Швалб Ю.М. Ставлення до природи і світу в сучасному способі життя: історико-культурні аспекти. *Екологічна психологія : хрестоматія* / за ред. Ю.М. Швалба. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2018. С. 7–16.

Круковська І. М. До проблеми визначення видів обдарованості. *Інтелектуальна, академічна та творча обдарованість : спільне і відмінне : матеріали круглого столу*. Житомир : Житомирський державний університет ім. Івана Франка, 2012. С. 6–9.

Дисертації

Щербакова О.О. Психологічні особливості адаптації академічно здібних дітей до навчання у початковій школі. Дис. ...к. психол. н.: 19.00.07. Харків. 2015. 228 с.

Автореферати дисертацій

Щербакова О.О. Психологічні особливості адаптації академічно здібних дітей до навчання у початковій школі. Автореф. дис. ...к. психол. н.: 19.00.07. Харків. 2015. 24 с.

Ресурси Інтернет

Штепа О.С. Опитувальник психологічної ресурсності особистості: результати розробки й апробації авторської методики [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://journals.urau.ua/index.php/2227-6246/article/view/156722>

5. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Оцінка кваліфікаційної роботи складається з трьох блоків.

5.1.1. *Зміст* (60 балів) :

- відповідність змісту роботи обраній темі;
- наявність сформульованої проблеми;
- адекватність об'єкту, предмета, мети і завдань дослідження;
- визначення міри розробленості проблеми, що вивчається, в науковій літературі;
- посилання на наукову літературу по темі;
- адекватність методів дослідження об'єкту, предмету, меті і завданням дослідження;
- адекватне використання методів математичної статистики;
- відповідність висновків меті і завданням дослідження;
- відповідність розробленої практичної програми меті, завданням та отриманим результатам дослідження.

5.1.2. *Відповідність формальним вимогам*, що пред'являються до кваліфікаційних робіт цього типу (20 балів):

- обсяг: 30 сторінок основного тексту;
- вступ: актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження, методи, характеристика вибірки;
- мінімум 2 розділи (теоретичний і емпіричний);
- висновки до розділів;

- джерела літератури (з коректним оформленням списку і посилань);
- вибірка (30 - 60 чоловік – залежно від експериментального плану);
- використання методів математичної статистики;
- висновки до роботи (1 (2) – теоретичний, інші – за результатами емпіричного дослідження).

5.1.3. Презентація (20 балів).

Повнота, чіткість і логічність викладу результатів дослідження. Володіння матеріалом. Відповіді на запитання.

5.2. За умови публікації результатів дослідження у вигляді матеріалів конференції чи наукової статті, за рішенням атестаційної комісії здобувач може отримати на захисті додаткові бали (не більше 5).

5.3. Максимальний підсумковий бал: 100.

5.4. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
0 – 34	F	незадовільно